

Verdi centenárium

Az Olasz Kultúrintézet rendszeresen gondoskodik arról, hogy a zenebarátok – legtöbbször díjtalanul – zenei élményhez jussanak. Műsorai olasz vonatkozásúak; néha az olasz zeneirodalom egyébként alig vagy szinte sohasem hallott ritkaságaihoz jutunk így hozzá, máskor olasz előadókna k kínál szereplési lehetőséget. Nem meglepetés, hogy az egyetemes kultúrtörténet olasz nagyságának, Giuseppe Verdinek halála centenáriuma alkalmából is aktivizálta magát. Csaknem napra „pontos” megemlékezés volt a január 29-i Requiem, s azóta kiderült: a Verdi-év folytatódik náluk.

A 80-as években született az a mondás, miszerint korábban a művész *adott*, újabban *kap* koncertet. Azóta sokat változtak az idők, a kérdés nem így vetődik fel; az előadó nemegyszer koncertet szervez magának.

Ezúttal az Olasz Intézet zenekedvelő vezetői szervező-tevékenységének köszönhetően adtak is, kaptak is koncertet az évforduló alkalmából. A Magyar Rádió Énekara (karigazgató: Strausz Kálmán) és a MÁV Szimfonikus Zenekar (vezető karmester: Gál Tamás) minden bizonnyal adta, s hozzájuk társult a két magyar szólista, Németh Judit (alt) és Kovács Kolos (basszus). Az olasz szólisták (Giovanna Donadini és Gianluca Floris) számára ajándék volt ez a szereplési lehetőség, csakúgy, mint a dirigens Marco Boeminek.

Az Olasz Intézet nem elsősorban koncertszervező, érthető módon nem sztárokat szokott meghívni. Nem is várhattunk volna el ilyesmit, még az ünnepi alkalom ürügyén sem (különös tekintettel arra, hogy a világ számos pontján szerepel ezidőtájt Verdi remeke – elég csak a hazai rendezvények kínálatában tallózni). Mindazonáltal nem tit-

kolthatom: kíváncsian vártam, milyen többletet (másságot) kínál ezúttal a karmesteri interpretáció, s e várakozásban keservesen csalódnom kellett. Szép-szép az előadói alázat – de az még nem zárja ki az egyéniség érvényre jutását! Boemi rendkívüli talány a számomra. Ha pályakezdő lenne, felételezném, hogy először találkozott dirigensként a művel, s megilletődöttsége gáto lta. Vagy a felelősség nyomasztotta volna, hogy az ő közvetítésével jut el sokakhoz a mű. Még az sem egyértelmű, vajon felismerte-e, hogy a rendelkezésre bocsátott ének- és zenekar mennyire tudja a kompozíciót. (Kétségtelen a válassz; vagy igen, és akkor „hagyta” áradni a zenét, vagy nem, akkor pedig nem bízott abban, hogy közreműködésével módosítani tud ezen a helyzeten.) Mintha elfelejtette volna, hogy az ünnepi est felelősségében nem kis része van (lehet), tehát nem elég mintegy újrójátszani a kompozíciót, pusztán koordinálva az előadókat.

Mindez azért érdekes, mert a két együttes úgy szerepelt, mintha igényes produkciót követelő karmester állt volna előttük. Monumentálisak voltak a kórus tablói, a zenekarból pedig a szépen megoldott fűvös szóló-állásokon túl – főként a mélyvonások aktivitását kell dicsérni; a csellisták hangszere úgy énekelt, mintha csak Verdi vagy Toscanini rendszeresen visszatérő kérésének átutasításának tennének eleget: *cantare!*

A tapasztalat szerint a szólista-együttesben könnyen elsikkad az alt. Németh Juditnak hála, ezúttal nem így volt. Ráadásul tónusa szépen illeszkedett bármely partneréhez. Néha talán épp az ő gyönyörű frázisai inspirálták a szopránt is. A tenorista nem volt hangjánál (előre jelezték is e problémát!). De vajon az a jó megoldás ilyenkor, hogy tűzön-vízen át ragaszkodjunk valakihez, még akkor is, ha így teljesítménye az

összhatás rovására megy? Nehéz elképzelni, hogy fővárosunkban nem lehetett volna találni tenoristát e „beugrásra”.

Külön kell regisztrálni Kovács Kolos teljesítményét (annál is inkább, mert nem egyedi esetről van szó). E sorok írója már korábban, többször hallgatta megrendülten szólójával a Verdi-Requiemet. Korántsem feltűnősködés, hogy basszistánk kotta nélkül jön ki (tehát nemcsak, hogy nem nyitja ki, hanem magával sem hozza!). Merthogy tudja?! Ellenpélda lehet, hogy a naponta miséző pap is olvassa a Miatyánkot, pedig igazán „tudja” – és épp e példával lehet rámutatni arra az erényre, amely Kovács Kolosnak minden Requiem-előadáson érdeme. Ő ugyanis nem „ájranevelő” régóta tudott szólamát. Minden bizonnyal sokat jelent számára e mű, szerepként fogja fel és minden alkalommal teljes jelenlétével átéli szólamának valamennyi részletét. Ha megfárad hangja, a belső töltés akkor is élményszerűvé teszi énekét. Koncentráltság, formálás és tudatosság egyként hozzájárul e hatásához. A remek akusztikájú teremben e látvány-élmény felett könnyen elsikkadhatott a figyelem. Márpedig aszélkül még nehezebb megfejteti e különös varázst.

Verdi Requiemje megunhatatlan – nemcsak azért, mert szívesen felidézük az emlékezet szalagján korábban rögzített zenei anyagot, hanem mert (hitem szerint) minden megszólaltatáskor hatása alá kerülünk. A közönség – közösségé válik. Lenyűgöz monumentalitása is – és épp ezért a bármikor-egyszeri interpretáció másodlagossá törpül. Ezért lehet, hogy a kritikai megjegyzések ellenére, a közönség úgy hagyta el az Olasz Intézet épületét, hogy újabb emlékezetes-maradandó élménnyel lett gazdagabb.

Fittler Katalin

A Mini-fesztivál zárókoncertjéről

A Magyar Zeneművészeti Társaság évről-évre ismétlődő, január végi rendezvénysorozata csakhamar polgárjogot nyert a főváros zeneéletében. Jó ér-zékkel állította a mindenkor műsorok középpontjába a XX. századi magyar muzsikát a rendezvény életre álmódója, Durkó Zolt. Néha más nemzet (ország) zenéje tár-

sult a hazai kompozíciókhoz, máskor kizárólag magyar művekből állt össze a program. Érzékenyen került ki úgy az elnevezésben, mint a program-összeállításban a „konárs” meghatározást, ami, valljuk meg, a szűk szakmai berkeken túl, mindmáig távolságtartást vált ki a koncertlátogatók nagy táborából. Pedig szinte eltűnt jelenségéből

az a korábban biztos információ, hogy újszerű darabot várhatunk. Kibogozhatatlanul összefonódtak a szálak; néha a korán-ifjan elhunyt avantgarde szerző darabja manapság megbökkentőbb, mint a még élő szerzőé, aki talán tudatosan keresi a sokak számára közérthető zenei fogalmazásmódot. Nehéz megválaszolni azt a kérdést is, hogy